

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

פרשת קדושים
תשפ"ד

גיליון 212

א לעבטיגער שפֿת

לימוד זכות

פניני הפרשה

"דבר אל כל עדת בני ישראל... קדשים תהיו" (וי"ט ב)
בדברי רש"י: 'מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל'. עיי"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' שבכוח זה שנאחזים בשרשי נשמות ישראל, כוח הרבים - אפשר שיהיה לו משלה על המלאכים, ורב עמרם חסידא התגבר בכוח זה - כשהיה בשעת הנסיון ואמר נורא ביה עמרם (עיי"ש). וזה: פרשה של קדושים - 'בהקהל', ע"ד הכתוב: "דבר אל כל עדת בני ישראל" כוח הרבים, כהקדמה ל'קדושים'.

וכבר אמורים דבריהם (ליקוט עמוס תקמ"ח): 'בנוהג שבעולם אדם נוטל אנוהה של קנים אין יכול לשבסם בבת אחת, אבל אחת אחת אפילו תינוק יכול לשבסם', דוהו מלמדנו כוח הרבים. וכמובא ע"כ בארכה בגודל מעלת האחדות, כדרך לשבית היצר.

"קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם" (וי"ט ב)
במאמרם (קידושין ל): 'אמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום... ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו שנאמר אלוהים לא יעזבנו בידו'. ויעקרא דיצרא בישראל הוא על עריין' כמובא (זוהר ויקרא ט"ו). ליקו"מ ב' ק"ל). וזהו: "כי קדוש - אני ה' אלוהיכם" - עזרתו של הקב"ה.
ואפשר להוסיף: שהר"ת והס"ת של 'אני ה' אלוהיכם' (עם התיבות) בגמטריא: ע' ובל'יקוטי מוהר"ן (ל"ו) שיש לצעוק ע' קלן כיוולדת, כנגד ע' תיבות שבזמור יענד לזכות לקדושה. וזה ענין הצעקה המרומז כאן ב'קדושים תהיו... אני ה' אלוהיכם'.

"דבר אל כל עדת בני ישראל... קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם" (וי"ט ב)
בדברי החתם סופר' פרשה זו נאמרה בהקהל (עיי"ן רש"י): שהתורה אינה דורשת קדושה של התבדלות ונזירות, אלא אדרבה פרשה דורשת קדושים בהקהל נאמרה - שתהיו קדושים בתוך קהל ועדה, ומעורבים בדעת עם הבריות. ואפשר לדייק בדבריו, בתיבת הכתוב: 'קדושים תהיו' - לשון רבים, התכללות בכלל בני ישראל. ואפשר להוסיף עוד דבסמיכות ל"קדושים תהיו" נכתב מצוות "שבת", ומצוות "כיבוד אב ואם", (ויעיין בדברי הזוהר ע"כ, ועוד בספר הפרשיות) דאף גם שנצטוו ב'קדושים תהיו' להיות פרושים ומגודרים. ניתנה מיד לאחריה מצוות "כיבוד אב ואם" דיש בזה המצוה על שאבינו הביאו לחיי העולם הזה (ב"מ לג.). וכן בשמירת השבת שיש בו תענוג גוף ונשמה יחדיו. תורת אמת תורת חיים היא, ורצונו שנעבדוהו מעולם הזה, ו'בל'יקוטי מוהר"ן' (תורה ז ב) עה"פ: "ואבית תהלה מגושי עפר מקרוצי חמר", כי השם יתברך יש לו שרפים וחיות ואופנים ועולמות עליונים, שהם עובדים אותו יתברך, ואף על פי כן עקר התענוג והשעשוע שלו - כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה.

"דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו" (ב)
בתרגום: "כל עדת בני ישראל", "כנישתא דבני ישראל". שמשא רבינו בחינת צדיק - מאיר בהתקבצות בכנישתא של בני ישראל. ובמעלה זו זוכים ל"קדושים תהיו". והא לך לשונו ב'ליקוטי הלכות' (נטי"י לסעודה ו' ו

מטולשין בעיר בראד, למד בפני הציבור את תורה זו "אזמרה" בהתלהבות ובהתעוררות. תוך כדי לימודו שמע שרבי נחמן מלחש כבינו לבין עצמו: בוודאי בוודאי...! כלומר שהדברים הנלמדים ברורים ופשוטים, שאכן כן צריך לנהוג, בוודאי צריך לדון את הכל לכף זכות, ולהסתכל רק בעיניים של חסד על הבריות... "כך - כך?" קרא לעברו מוהר"ת, האם כה פשוטים הם הדברים, אמור נא כמה אנשים כבר קרבת להשם יתברך על ידי תורה זו...? כי הרי כאמור, על ידי שדנים לכף-זכות אנו מוצאים את הנידון מחובה לזכות ומסייעים בידו להתקרב להשם יתברך.

אז מי כן?

זאת ועוד יוספר; היה זה תלמידו של רבי נתן - החסיד ר' מאיר מטעפליק, שביקר פעם אצל רבי נתן, כשנשאל על מהותו של אדם מסוים הדר בטעפליק, השיב ר' מאיר בביטול, כאומר: שאין באותו אדם הרבה שאפשר להאריך עליו הדיבור. העיר לו רבי נתן: אם תביט על העולם בצורה שלילית ובעין רעה, תמצא פגמים בכל דיירי העולם כולו. חשוב על האנשים המתגוררים בטעפליק. התחל בזה הגר בקצה העיר, אם תעיין בו בוודאי תמצא ליקויים שונים. עתה עבור מבית לבית, ובכולם תמצא ליקויים... עד שאתה מגיע לבית שלך... האם אכן אתה היהודי הטוב היחיד בכל העיר? - אני! גם אני לא צדיק גדול, השיב ר' מאיר חיש מהר. אם אתה לא, אז מי כן? שאל רבי נתן. אבל אם תביט על העולם בצורה חיובית - המשיך ואמר - תוכל למצוא טוב אפילו באדם השלילי ביותר, ואז בוודאי תמצא גם בשאר בני אדם וכן גם בעצמך...

רווח גדול לעצמנו

ובגודל מעלת הרווח והמעלה של לדון לכף זכות לעצמינו אנו, נוכל ללמוד מהמסופר בדברי חז"ל, (שבת קכז): מעשה באדם אחד, שירד מהגליל העליון ונשכר אצל בעל הבית אחד ברוח שלוש שנים. ערב יום הכיפורים אמר לו: 'תן לי שכרי ואלך ואזון את אשתי ובני', אמר לו: 'אין לי מעות'. אמר לו: 'תן לי מירות' - אמר לו: 'אין לי'. לאחר הרגל, נטל בעל הבית שכרו בידו, ועמו משוי שלשה חמורים והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו, נתן לו את שכרו אמר לו: 'בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרת לי אין לי מעות במה חשדנתי? - אמרתי: 'שמא הקדיש כל נכסיו לשמים', - אמר לי: 'העבודה, כך היה! ואת, כשם שדננתי לזכות - המקום דון אותך לזכות.

השבוע אנו קוראים בפרשה את הפסוק: "בצדק תשפט עמיתך", וכבר למדו חכמינו מכך, ומובאים הדברים בפירוש רש"י, שאדם צריך לדון את חברו לכף זכות. גווילים רבים נכתבו על מעלת מידה נעלה זו, של לראות את הטוב בזולת, לדון לכף זכות, ולא לכף חובה. וכבר אמרו דבריהם: (אבות א' ו): הוי דן את כל אדם לכף זכות.

ואם ישאל השואל, האידך נוכל ללמד זכות על איש שאין בו כמעט שום מידה טובה, ומכך רגל ועד ראש אין בו מתום? על כך מסביר ה'מדרש שמואל' על משנה זו ב'אבות': אפשר ואותו אדם נולד עם תכונות רעות, ואולי הוא גם נולד במזל רע... זאת ועוד; שמא הוא עושה לעצמו לעתים חשבון נפש, והוא מתחרט על מעשיו וקובעים לו שכר כלשהו עבור זה.

מעוררים אהבה ורחמים

על לימוד כף זכות וראיית הטוב, כבר מהדהדים הם דבריו של רבינו בתורה המפורסמת על הפסוק: "אזמרה לאוקי בעודי" - בליקוטי מוהר"ן (תורה רפ"ב). תורה שהזכרנו ללכת עמה, ולעשות מכך דרך חיים. וכה הם תמצית דבריו מתורה ארוכה ויסודית זו: "דע כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפילו מי שהוא רשע גמור צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט אינו רשע. ועל ידי זה שמוצא בו מעט טוב ודן אותו לכף זכות, על ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות ויוכל להשיבו בתשובה..."

מעניינים הם דבריו של בעל ה"תפארת שלמה", בתורף דברים אלו, בכתבו: המלמד זכות על אחרים ומספר תמיד רק בשבחם, לא זו שמשיר מעצמו קטרוגים ועונשים, אף זאת שבשמים מתחשבים בדבריו ומעוררים על החוטא אהבה ורחמים, כי כל דיבור של אדם עושה רושם למעלה, וזה שמלמדים זכות על בר ישראל, אפשר לקיים נפש אחת מישראל שגם בשמים ולמדו עליו זכות.

חסד נצחי

היה זה עת למד הרב החסיד רבי לוי יצחק בנדר, תורה זו של לדון לכף זכות, הרחיב את דבריו על כך, (דיבורי אמונה ה'), באמרו: על ידי שדן אותו לזכות - מעלה אותו... ויוכל להשיבו בתשובה!...

האם שומעים אנו נכוחה מה אמר רבינו כאן? הבה נתבונן: איני מדבר עם האיש ההוא, איני רואה אותו בכלל, הוא נמצא בארץ אחרת רחוקה... כאשר אני שולל אותו לגמרי, אין אני מוצא בו שום נקודה טובה של זכות, הרי אני חוסם לגמרי את הדרך לתשובה... כי דלתי התשובה ננעלות בפניו.

לא כן כאשר אני דן אותו לכף זכות, אני מוצא בו נקודה טובה, אזי היכן שהוא רק נמצא, שם, במרחקים, אם אני מוצא עליו אפילו איזה זכות - פותח אני לפני את הדלת, ויש לו את כל הסיכויים לשוב בתשובה, היות והדרך אינה חסומה בפניו, היא פתוחה, וכמו קוראת לו להיכנס ולהתקרב אל אבינו שבשמים...

חסד גדול הוא שהאדם יעורר תמיד מידת החסד ולא יעורר את מידת הדין, לא על עצמו ולא על הזולת. לא רק כחשוב על עצמו יחשוב טוב ולא יעורר על עצמו את הדין, אלא גם כאשר הוא חושב על הזולת או כשמדבר עמו, ידבר בחסד וברחמים. עצת רבינו לדון את חברו לכף - זכות, הוא פשוט מעשה חסד, כי בכך הוא פותח לו פתח שישבו בתשובה - היש חסד נצחי גדול מזה? מסופר, שכאשר שהה מוהר"ת עם תלמידו רבי נחמן

שירת הפרשה

"בצדק תשפט עמיתך" נקרא בפרשה לדון לכף זכות - נלמד מזאת האמירה.

קשה להבין את הזולת - המעצרים והקשאים קל לחיד ויחיד עם תקונו המרבים.

לך נצטוונו לדון לזכות, ולא לכף חובה לראות את הטוב בזולת - גען טובה.

פשוט את הטוב - חסדים אנו עליו סוככים ומתקורע והשלילי אנו אותו מנתקים.

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"קדושים תהיו" (י"ט ב)

עז בחנותו של רבי מתתיהו הכהן מאומן

היה זה החסיד המורם מעם, מגדולי עובדי ה' באומן, רבי מתתיהו הכהן, שהיה ידוע בצדקותו וברוב פרישותו וקדושתו כחד משרפי מעלה. עוד בהיותו גר ב"פולין", סידרו לו בני משפחתו 'חנות מכולת', בתקוותם שיהיה לו מזה איזה מעמד פרנסה, ויוכל להביא טרף לבני ביתו.

אולם לרוב קדושתו בחששו מראיה אסורה חס ושולם, כמעט ולא היה מסיר עינו מהספר שלפניו, והיה רק כמחווה במחוג לקונים בפיו ובתנועות ידיו, באמרו: כאן בצד זה מונח מוצר זה, ובצדו השני מונחים מוצרים אלו, מבלי להביט בהם. וכשסיימו לקחת את מצרכיהם, שמו את כספם ב"קופה" שהייתה מונחת על שולחן החנווני.

היה זה פעם כששמע איזה רעש של חיפוש בחנות, הבין בתמימותו שקונה כל שהוא נמצא בחנות וישב כהרגלו על הספר, וכך נמשך הדבר זמן רב... ביתניים נכנסה אשתו לחנות, וראתה איך שעומדת לה 'עץ' קופצת ממקום למקום, ומלקקת לה להנאתה מהמונח לפניו בין מדפי החנות... כשבכל החנות שורת מבוכה ומבולקה מקפיצת העץ.

ומשך; הסיקה והבינה שבעלה הגדול, לא יוצלח למלאכה זו, וכך החלה היא בעצמה לנהל את החנות, ורבי מתתיהו היה יכול להתמסר כל כלו רק לתורה ועבודת ה'.

"מפני שיבה תקום והדדת פני זקן" (ויקרא יט ל)

רש"י: "יכול זקן אשמאי, ת"ל זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה"

ההבדל בין זקני תלמידי חכמים לזקני עמי הארץ

כך הטעים במשלו רבי נחמן מטולשין את דברי חכמינו: שתלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם, שנאמר: "ביששים חכמה, ואורך ימים בתוניה". ואילו זקני עם הארץ, כל זמן שמזקינים דעתם מטרפת עליהם. שנאמר: "מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח".

"פעם נסעתי עם בעל עגלה נוכרי" – החל את משלו: בכל בית מרוח שנקרה בדרכנו, עצר את העגלה ונכנס לשתות יי"ש. אירע שעברנו על פני חורבה של בית מרוח. עצר העגלון את העגלה, נכנס פנימה ושהה שם שעה ארוכה. כשחזר, שאלתיו: "מילא, להיכנס לבית מרוח ולהשתכר – אבל מה ראית להיכנס לחורבה הריקה והשוממה"?

ענה העגלון ואמר לי: "לחורבה זו נכנסתי כדי להיזכר בימי קדם, כשחורבה זו הייתה בית מרוח שוקק חיים, והיי"ש בו היה כה מעולה וחרף... וכל כולי געועים לימי עבר אלו" כאותו דבר שח רבי נחמן מטולשין ביסודות דברי רבינו: זה ההבדל שבין זקני עמי הארץ לזקני תלמידי חכמים.

עמי הארץ מתהוללים בצעירותם ומתמכרים לתאוותיהם. בזקנותם הופך גופם ל"חורבה" ואין ביכולתם ובכוחם להתהולל כבעבר והם מבלים את ימיהם בגעועי סרק, וכל מחשבתם הם רק על העבר... שעכשיו אין בכוחם למלאות את.

אבל תלמידי חכמים לעומתם, נלחמים בימי נעוריהם וצעירותם בתאוות וברצונות היצר. עובדים את בוראם בשבירת המידות והתאוות רעות. ומשך; בימי זקנותם כשכוחות הגוף ותאוותיו נחלשים – הריהם באים למנוחה ולנחלה, ועובדים את ה' באין מפריע ובשלוה נכונה.

"ושמרתם את כל חוקותי ואת כל משפטי" (ויקרא כ"ב)

הזירות בדקדוק הלכה בהשתטחות על הציון

היה זה החסיד הנודע רבי משה בורשטיין, שלאחר תפילות רבות, רצונות וכיסופים זכה בערוב ימיו לנסוע ולהשתטח על ציון רבינו הק' באומן, הנסיעה הראשונה שאפשרה לאזרחי ארץ ישראל להיכנס לרוסיה הסובייטית ולהיכנס לתחומה.

לכבדו של כעשרים איש השתתפו בסניעה מרוגשת ומרוממת זו, ועל אף מניעות רבות שהיה להם על אם הדרך, זכו להגיע אומנה, להיכנס לחצר של הגוייה שבתחומה שכן הציון הקדוש, כשהלכות פועמים בהתרגשות: הנה זכינו להגיע ל"ציון הקדוש"...

והשתתגשות עלתה על גדותיה בדקות הראשונות – נשמע קולו הערב של רבי משה – זקן החבורה, שפכת את פיו בקולו בשננוק מבכי, בהכריזו: "מי שמעונין לצאת ידי חובה שיצא", והחל לברך ברכת "שהחינו" בקול רוטט מבכי, קול רוטט מלא בהתרגשות של שמחה.

וברכה זו – נתנה את האות, להשתטח על הציון בהתרפקות, לומר את ה"יתיקון הכללי" בקול ובהתלהבות, להתפלל על צרת הכלל והפרט, בזכות הצדיקים "לקדושים אשר בארץ המה".

וכשסיימו את תפילותיהם, פנו אל רבי משה, אשר היה ידוע ומפורסם בדקדוק הלכה קלה כבמורה, ובהוסיפו גדר על גדר בדרכו בקדוש, בתמיחה: היכן מוזכר בשולחן ערוך שמברכים ברכת שהחינו על כך? והרי בתורתו של רבינו שהנחילנו, היווה ההלכה כיסוד החסידות, וכפי שהתבטא רבינו: שאפשר לקמט את ספרו כרצונכם, להתפלל בו כמה שרוצים – ברם לא לסטות מסעיף בשולחן ערוך!?

ורבי משה בחיובו בשלוותו עונה לעומתם: הרי דווקא מסיבה זו רציתי להוציאכם ידי חובה. משום שקניתי 'בגד חדש' לכבוד רגעים נעלים אלו, כדי לברך עליו שהחינו ולהוציא ידי חובה את גודל המעמד שזכינו לזאת כעת...

המשך פניני הפרשה

פ): וזה שאיתא בזהר הקדוש שעל ידי בי כנישתא חדא ומתא חדא יבוא משיח כשישובו באמת... כי הצדיק האמת מאיר בכל פעם השגת הדעת בדרכים נפלאים מאוד מאוד עד שסוף כל סוף יעורר ויקץ כל דרי מטה אפילו הנמוכים מאד, ויודיע לכלם כי עדין ה' אתם עד שישבו ויתקבצו בי כנישתא ומתא חדא... כי על ידי שיתקבצו בי כנישתא חדא וכו' ויאמרו כל הדברים שבקדושה בכונה... על ידי זה יתקן הכל, ואז ישבו כלם לה' יתברך על ידי הארת הדעת הנ"ל ויקוים: "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב וכו'. על ידי ואני זאת ברית אתם אמר ה' רוחי אשר עליך, ודברי אשר שומתי בפ"ך לא ימוש מפ"ך ומפי זרע ומפי זרע אמר ה' מעתה ועד עולם" שהוא בחינת הארת הדעת שמאיר הצדיק בבנים ותלמידים שנקראים גם כן בנים, שמאיר בהם דעת אמתי ונפלא ונורא כזה שיאיר בהם מדור לדור לעולם, שעל ידי זה תבוא הגאולה שלמה במהרה בימינו.

"קדשים תהיו" (יט ב)

ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (תורה כא) דבהתקדשות האדם 'שבעת הטרות' שהם פיו וחטמו ועיניו ואזניו, זוכה לשפע אלוקי הנקרא 'קדם' ע"ד הכתוב (תהלים קל"ט): 'ואחור צרתני'. ובהמשך דבריו: ששפע אלוקי הוא בחינת מקיפים בחינת סוכה, וזה שאמרו (ב"ב עה): 'כל צדיק וצדיק נכוה מחופתו של חבירו'. יעו"ש.

ואפ"ל בדבריו דתיבת "קדשים" הוא אותיות 'קדם' ו- ש"י, דע"י קדושה – זוכים לשכל הנקרא 'קדם', ו- ש"י רומז על הש"י עולמות דזהו עיקר העולמות שיש לו לאדם בגן עדן, והיו המקיפים של צדיק נכוה מחופתו של חבירו (וינין בליקו"מ קצ"א על הש"י עולמות).

"דבר אל כל עדת בני ישראל... קדשים תהיו" (י"ט ב)

'עדת' תיבת: 'דעת'. ובליקוטי מוהר"ן (תורה ח): 'המח הוא מחיצה פרוסה בפני תאוה זו, כי אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות (סוטה ג) אבל כשהמח והדעת שלם, הוא מגן בפני התאוה הזאת', והוה, הקדמה ליקדושה', 'הדעת' שהו המוחין, וכמובא שם. וכבר אמרו: אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש' – ענין דעת וחכמה.

"השכן אתם בתוך טמאתם" (ט"ז ט"ז)

ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (תורה עח) שקאי על הדיבור, וכלשונו: "היינו שאפילו אם האדם מונח ח"ו במקום שהוא אם יתחזק לדבר שם דיבורים קדושים של תורה ותפילה ושיחה בינו לבין קונו הוא יכול להזכיר את עצמו בהש"ת לעולם".

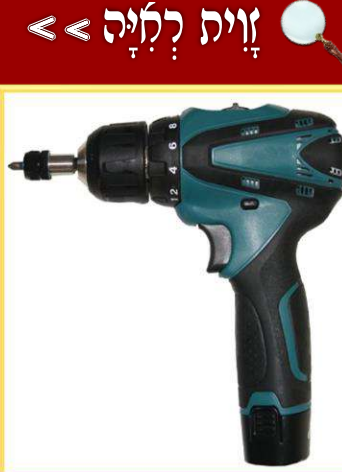
וזה: ר"ת וס"ת של 'בתוך' הוא: כ"ב, כנגד כ"ב אותיות שמשם נמשכים הדיבורים הקדושים. ואותיות הפנימיות: ת"י"ו. וי"ו: אות ת'; רומז על דיבורי תורה תפילה. גם: ת"ו לשון רשימה, כמו שכתוב: והתות ת"ו – שנרשם הקול לב"ב. (ליקו"מ ה). אות ו': ע"פ המובא (זהר חדש ויצא): ד'וא"ו דשם קדושה, דלקורי תפארת' – ויתפארת' הרי הוא בתורה. וכן (זהר בראשית ל). עה"פ: 'ואת הארץ: וא"ו-א', כללות של עשרים ושתיים אותיות'. שזה ענין הדיבור, וכאמרנו. ובליקוטי מוהר"ן (י"א): 'כי בלא וא"ו נשאר כבד פה, ועל ידי וא"ו הוא בבחינת (תהלים ל): "כבוד ולא ידם" – הרומז על הדיבור.

"לא תקלל חרש" (יט ד)

בדברי השפתי כה"ג ראשי תיבות של חרש – ח"ים רעים שילך. אזהרה היא לאדם: שלא יקלל את עצמו בהיותו במצב ובצער.

ואפשר לדייק בדבריו: לא תקלל – שלא יקלל א"ע ויקבל הכל באהבה, ויהיה בחינת – 'חרש' – שישמע בזיונו וידום וישתוק, דקאי גם על האדם עצמו שיקבל הכל באהבה וידום, דזהו חרש – אינו שומע ואינו מדבר. וכמובא 'ביאור הליקוטים' על תורה ו' בליקוטי מוהר"ן. דעל האדם לשתוק לעצמו הוא מהבזיונות שלו.

לא פעם – החיסרון והשבירה – הם פתח לאור נפלא! "נקוב לב האבן והאר לי משם מעט פניך, ברה כחמה יפה כלבנה, אל תחריש ואל תשקוט..." (סיר נעים לרציה"ק מוהר"ן מברסלב)

מז הבחר ההוא ישרו העדרים | איך מתפללים ומבקשים?!

לדלים יקרים! התפלה שאנו זוכים להתפלל לפני השם יתברך, זו מתנה נפלאה, דרך התפלה אנו יכולים לשפך שיחנו ובקשותינו – לבקש ולהתפלל על כל מחסורנו, להתחנן מלפניו יתברך שימלא לנו את משאלותינו – מה שאנו רוצים ונצרכים לכך.

הנה זה סמוך להסתלקותו של רבנו נחמן מברסלב, בקש מנכדו ישראל: התפלל עלי להשם יתברך שאשבו לבריאותי, השיב הנ"ל: תן לי את שעונך ואתפלל עליך ענה רבנו זכורנו לברכה: הראיתם שכבר הוא גוטער יוד (רבי ומנהיג), כי מצוה שאתן לו חפץ (פדיון) בשביל שיתפלל, ונתן לו.

לקח הצער את השעון ואמר בזה הלשון: השם הנח שהסבא יהיה בריא, והתחילו העומדים שם לשחק.

ענה רבנו ואמר: 'כך צרכין לבקש מהשם יתברך, כלומר: שפך עקר התפלה להשם יתברך בפשיטות גמור כמו תינוק לפני אביו, פאשר ידבר איש אל רעהו.

ונצל את המתנה הנפלאה של 'תפלה' – נבקש ונתחנן בפשיטות ובתמימות לפניו יתברך, כמו בער קטן, נשיח לפניו את מה שבלבנו – ונעזרת השם יתברך תפלותנו ברחמים וברצון.